

Casa memorială I.L.Caragiale din fostul sat Haimanale

Printre locurile ce trebuie vizitate, spre a vedea și a simți acei fiori pe care doar creația originală îi poate da, se află și Casa Memorială „Ion Luca Caragiale” din fostul sat Haimanale (acum satul Ion Luca Caragiale), din comuna Ion Luca Caragiale (fostă Ghirdoveni) din județul Dâmbovița. Comuna este formată din satele Ghirdoveni (reședința), I. L. Caragiale și Mija. Este locul de naștere al scriitorului Ion Luca Caragiale, purtând numele acestuia din anul 1952, la aniversarea a 100 de ani de la nașterea scriitorului.

Actualul sat „I. L. Caragiale” cunoscut și sub denumirea de „Haimanale”, după unii autori s-ar fi numit înainte „Boboci”, fiind un sat vechi, existând încă de la sfârșitul secolului XV (1482-1495). Denumirea atestată documentar este de Mărgineni, ca urmare a construirii pe această moșie a unei mănăstiri, de către domnitorul de atunci Vlad Călugăru (1492-1495). De fapt, istoria satului de azi I. L. Caragiale fostul Haimanale, este strâns legată de istoria Mănăstirii Mărgineni. La sfârșitul secolului al XIX-lea, comuna purta numele de Haimanale, făcea parte din plasa Filipești a județului Prahova și era alcătuită din satele Haimanale și Branîștea, cu 790 de locuitori.

În comună funcționau o moară cu aburi, o biserică, o școală cu 34 de elevi și fosta mănăstire Mărgineni transformată în penitenciar, unde condamnații practicau tăbăcăria și cizmăria. Tot atunci, pe teritoriul actual al comunei funcționa și comuna Ghirdoveni, înființată pe la anul 1700 prin reunirea satelor Rășinari, Ștefănoaia, Ciorinești și Ghira; comuna era alcătuită din satele Ghirdoveni și Cricoveni, cu 1531 de locuitori.

Aici funcționau o biserică zidită la 1870 și o școală cu 72 de elevi (dintre care 8 fete). În 1925, cele două comune sunt consemnate tot în plasa Filipești. Comuna Ghirdoveni avea doar satul de reședință cu 1896 de locuitori, în vreme ce comuna Haimanalele avea în satele Branîștea și Haimanalele 1096 de locuitori. În 1950, comunele au trecut în administrarea raionului Târgoviște din regiunea Prahova și apoi (după 1952) au făcut parte din regiunea Ploiești. În 1968, la desființarea raioanelor, comunele nu au revenit la județul Prahova, fiind transferate județului Dâmbovița.

Tot atunci, comuna Ghirdoveni a fost desființată și comasată cu comuna I. L. Caragiale, care a

Casa memorială I.L.Caragiale din fostul sat Haimanale

căpătat structura actuală, satul Ghirdoveni devenind noua reședință a comunei. Adăpostită într-o frumoasă casă cu pridvor de la începutul secolului al XX-lea, situată la circa 250 de metri de zidurile care protejau incinta vechii ctitorii monastice a Cantacuzinilor (Mănăstirea Mărgineni), pe D.N. 72, expoziția muzeală caragialeană reunește o serie de obiecte, cărți și mobilier care au aparținut marelui clasic, precum și o serie de scrisori, facsimile, fotografii, afișe și alte documente dedicate, în special, activității de dramaturg și ziarist a lui I. L. Caragiale.

Casa Memorială „Ion Luca Caragiale” din fostul sat Haimanale ce găzduiește astăzi muzeul a fost amenajată într-o casă ridicată în aceeași perioadă, dar nu în casa în care s-a născut și a trăit scriitorul. Aceasta s-a pierdut în negura timpului. Reînființată în anul 1979, într-o casă construită în stil rustic cu o suprafață de 550 m², prin efortul profesorilor și oamenilor de cultură Ion Gavrilă și Mihai Oproiu, Casa Memorială „Ion Luca Caragiale” redă frânturi din viața scriitorului. Turistul trebuie să se mulțumească cu faptul că totuși a călcat pe urmele marelui artist, că a aflat mai multe lucruri despre viața lui, că a admirat astfel o casă muzeu, cu o arhitectură veche românească, cu stâlpi sculptați și interior simplu, împodobit doar cu obiecte tradiționale.

Începând cu anul 2007, Casa Memorială Ion Luca Caragiale a fost trecută din domeniul public al statului și administrarea Ministerului Culturii și Cultelor în domeniul public al județului Dâmbovița și în administrarea Consiliului Județean Dâmbovița. Expoziția a fost reorganizată în cursul anului 2022, luna iunie marcând redeschiderea muzeului pentru public. Casa Memorială din comuna Ghirdoveni aparține de Complexul Muzeal „Curtea Domnească” din Târgoviște și poate fi vizitată zilnic, între 09:00 - 17:00, luni închis. Unul

din importanții oameni de cultură contemporani din județul Dâmbovița - Ștefan Ion Ghilimescu - într-un articol publicat la 160 de ani de la nașterea scriitorului, descria demersurile făcute pentru a identifica și marca locul unde a venit acesta pe lume, precum și modul în care a apărut casa - muzeu destinată lui Caragiale.

Identificarea cu precizie a locului din incinta fostei Mănăstiri Mărgineni în care s-a aflat casa în care s-a născut I. L. Caragiale se va dovedi de real folos pentru Comitetul de Cultură și Artă al Regiunii Prahova (devenită ulterior, prin Decretul 331 din 19 septembrie 1952, Regiunea Ploiești) care, împreună cu Uniunea Scriitorilor din R.P. România (președinte în exercițiu: Zaharia Stancu), cu ocazia aniversării a 100 de ani de la nașterea scriitorului, va așeza acolo o „placă memorială” din beton de circa 130 cm înălțime și cincisprezece grosime (amplasată la nivelul debleului Drumului Județean 710, executat la o adâncime de circa 3-4 metri sub nivelul „ridicăturii de teren” sau „dâmbului” menționate în configurația locului descrisă de G. Zagoriț). Văruită și cu slovele înviorate cu catran, an de an, de forurile locale de partid și de stat, ciudatul obiect de tristă amintire s-a

păstrat ca atare pe locul respectiv până în 1992.

El acredita cu litere de o șchioapă nu atât faptul că în acel loc fusese într-adevăr casa în care s-a născut scriitorul, ci concepția realist-socialistă incipientă ce trebuia inoculată cu orice preț omului nou, anume că I. L. Caragiale a fost nici mai mult nici mai puțin decât „cel mai mare critic al regimului burghezo-moșieresc”. Aniversarea Caragiale din 1952 a avut poate, totuși, și o latură pragmatică: jignite de stigmatul de „Haimanale” al numelui localității, resimțit, mai mult sau mai puțin acut, ca un blam moral, întreprinzătoarele organe locale și județene s-au mobilizat și au reușit să determine forurile de stat centrale să schimbe oficial numele localității.

Potrivit sau nu, cert este că, din 1952 și până astăzi, locurile natale ale lui I. L. Caragiale îi poartă numele. Imediat după revoluția din Decembrie 1989, în climatul de efervescență emulație din toate domeniile vieții social-culturale, s-a înlocuit așa-zisa placă memorială plantată în pofida bunului-simț de propaganda dejistă, în 1952, cu un mic obelisc (proiectat de sculptorul Liviu Brezeanu), monument comemorativ placat cu travertin pe care, cu litere de bronz, executate cu micală în Atelierul U.A.P. din București, a fost inscripționat poate cel mai simplu text de caldă și reculeasă aducere aminte: „Pe acest loc a fost casa în care s-a născut I. L. Caragiale (1852- 1912)”. Amintirile completează acest înscris și apar ca din memorie casa cu acareturi, cu păsări, câini și copii care se joacă în praf, cu zgomotele specifice, cu soare, ploaie și vânt... Așa a pornit „la pas”, un om mic către un destin mare... Dramaturgul nostru național Ion Luca Caragiale!

Conf. Univ. dr. George V Grigore